

הוכן עי"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

נדריים דף פד.

מי הם החולקים בדין אשה שאסרה על עצמה הנאת הבריות, האם נוטלת מעשר עני?

לברייתא נוטלת	למשנתנו אינה נוטלת ¹	לרב יוסף ²
לר' אליעזר	לחכמים	לרבא ³
במעשר עני המתחלק בגרנות	במעשר עני המתחלק בבית	

נדריים דף פד:

הגונב טבלו של חברו, מה צריך לשלם?

דמי תרומות ומעשרות שבו	דמי חולין שבו	לרבי
משלם	משלם	לר' יוסי בר' יהודה
אינו משלם ⁴	משלם	

¹ כן דייקה הגמ' דמזה שאמרה המשנה שנוטלת לקט שכחה ופאה, ש"מ שמעשר עני אינה נוטלת. והטעם משם שיש החזקת טובת הנאה למי שנותן מעשר עני, הרי שיש בזה הנאה הניתנת מן הנותן למקבל, וזו שאסרה על עצמה הנאת הבריות - אסור לה ליהנות מן הנותן.

² פי', נחלקו ר' אליעזר וחכמים האם צריך לקרות שם למעשר עני של דמאי, דר"א ס"ל שאף שצריך להפריש מעשר ראשון ותרומת מעשר, מ"מ מעשר עני לא צריך, דגבי מעשר עני כל שלא הפרישו אין התבואה טבל, וכיון שכאן הוא רק דמאי שאין צריך לתת אותו מספק לעניים - דהמוציא מחברו עליו הראיה, לכך גם לא צריך להפרישו דאין כאן איסור טבל. וחכמים חולקים וס"ל שיש כאן איסור טבל כל זמן שלא הפרישו - ולכן חייב לקרות עליו שם. וס"ל לרב יוסף דאליבא דחכמים שיש חיוב הפרשה - אי"כ יש כאן גם טובת הנאה לנותן, ואסורה הנודרת להנות ממנו (וכדברי משנתנו). ואילו לר"א שאין כאן חיוב הפרשה כלל - אין כאן טובת הנאה, ומותרת לקבל מעשר עני (וכדברי הברייתא). ודחה אב"י, די"ל דלכו"ע מעשר עני ספקו (וכ"ש ודאו) טובל, רק שר"א לא חושש שמא לא הפריש עם הארץ למעשר עני, כיון שיכול להפטור מלתת ע"י שיפקיר נכסיו ויקח לעצמו, ואילו רבנן סברי שאינו מפריש, כיון שפוחד להפקיר את נכסיו כדי לזכות במעשר עני, שמא יקדים אחר ויזכה בנכסיו. ולפי"ז עדיין קשה המשנה והברייתא אהדדי.

³ מעשר עני המתחלק בבית יש בו טובת הנאה לנותן, ולכן אסורה בו הנודרת - וזה דין המשנה. ואילו במעשר עני המתחלק בגורן אין בו טובת הנאה לנותן, כיון שהוא משאיר אותו בגורן וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול, ולכן מותר בו הנודרת - וזה דין הברייתא.

⁴ סבר רב הושעיא בטעם המחלוקת, דרבי סבר טובת הנאה ממון - ולכן הגנב צריך לשלם גם את התרומות ומעשרות, וכוותיה מתוקמא הסיפא של משנתנו שאמרה גבי האומר "קונם כהנים ולוים אלו נהנין לי - יטלו אחריים", אבל הם עצמם לא כיון שטובת הנאה הוי ממון. והרישא שאמרה "קונם כהנים ולוים נהנין לי - יטלו על כרחו" היא כר' יוסי בר' יהודה הסובר שטובת הנאה אינה ממון - ולכן אין צריך הגנב לשלם את התרומות ומעשרות שהיו בטבל, וגם המודרים לא נחשבים שנהנים ממנו, ולכן יטלו על כרחו. אכן הגמ' דחתה תירוץ זה ורבא תירץ תירוץ אחר.